

Kerstin Hesselgren

Få svenska kvinnor ha betytt så mycket för sina medsystror som Kerstin Hesselgren. Hon har varit verksam på så många olika områden, just under brytningstider då hennes lugn och klokhet varit nödvändiga och utgjort en tillgång, som för de svenska kvinnorna många gånger haft avgörande betydelse.

Många kvinnor har kanske burit lika stor arbetsbörda, med åtföljande ansvar utan att förtrötts eller överlåta ansvaret på andra. Men att alltid bana nya vägar, pröva dem och göra dem farbara för andra kvinnor, det är en gärning av stora mått. Detta att så ofta ha varit den första måste ha inneburit ett oerhört ansvar, därför att man aldrig kan veta om de som kommer efter är villiga, eller orkar möta de svårigheter som dock alltid återstår.

Visst är det ofattbart att Kerstin Hesselgren fyllde åttio år den fjärde januari i år. Men ser man tillbaka på hennes mångsidiga verksamhet kunde det lika gärna varit hundra. Det senare förutsätter dock att man icke ser henne framför sig, eller deltar i hennes stimulerande samtal.

Kerstin Hesselgren är född vid Hofors järnbruk i Gästrikland där hennes far var läkare. Hon fick en synnerligen gedigen uppfostran, dels här hemma och dels i utlandet. Att detta kom henne väl till pass i hennes senare verksamhet inom det internationella samarbetet, är helt naturligt. Redan 1919 var hon svensk delegat vid den första internationella arbetskonferensen i Washington, liksom vid flera av de följande. Vid Nationernas Förbunds församling var hon med i den svenska delegationen som sakkunnig.

Det arbetsfält där Kerstin Hesselgren gjort de största insatserna är dock yrkesinspektionen. Men det är också

hennes mångsidiga utbildning som gjort henne särskilt lämplig för arbetet. Säkert har hon många gånger haft hjälp av sin kunnighet i sjukvård under sitt arbete som yrkesinspektör. Dessutom har hon avlagt skolköklärarinneexamen först i Stockholm och sedan i Kassel, huvudstaden i dåvarande preussiska provinsen Hessen-Nassau.

I England fick hon sin utbildning som bostads- och yrkesinspektör och tog examen vid Bedford College i London. Det var alltså en kvinna med grundlig utbildning på områden med social anknytning, som togs i anspråk här i Stockholm vid organisationen av bostadsinspektionen. År 1906 blev hon den första kvinnliga bostadsinspektören. År 1909 se vi henne som tillförordnad och 1912 som ordinarie skolköksinspektör vid Stockholms folkskolors skolkök.

Så kom då 1912 då frågan om tillsättande av en yrkesinspektör aktualiserades. Tidigare hade detta arbete naturligtvis skötts endast av män, men nu skulle en kvinna släppas in och givetvis blev det Kerstin Hesselgren. Det visade sig också vara ett lyckligt val. Men de första åren var nog inte lätta för rikets första yrkesinspektör.

Nu får hon sina första verkliga kontakter med industriarbetarna. Vad som i första hand förbryllar henne är deras inställning gent emot den fackliga rörelsen. Rätt snart kom hon dock underfund med att denna likgiltighet icke var annat än fruktan för ökade utgifter. Ty även om kontingenterna i organisationerna var små, så var ju lönerna så låga att även den minsta utgift betydde inskränkning av något annat. Men dessutom tillkom nog rädslan för det okända.

— Det var inte lätt att veta hur vägarna till samarbete skulle hittas, säger Kerstin Hesselgren. Jag försökte inbjuda till möten och sammankomster, men utan att lyckas. Men så anordnade »Stugfolkets» (en sammanslutning av unga intellektuella kvinnor och industriarbetare) ett sommarläger på Södertuna herrgård i Södermanland. Under den vecka som kursen varade fick jag rika tillfällen att lära känna unga arbetare från olika arbetsområden, och vägen till samarbete började skönjas. I själva verket var detta möte upptakten och början till det förtroendefulla samarbete jag sedan haft med industrins kvinnor, och som glatt mig mer än något annat. —

Sommarlägret vid Södertuna herrgård i Södermanland var för oss unga arbetare något av en upplevelse. Det vackra slottet byggt i slutet av 1600-talet låg i en underbart vacker trakt, och världens mest älskvärda värdinna såg till lägerungdomen. För första

gången möttes vi av en allvarlig förståelse som vi icke var vana vid. Kursledningen bestod av intelligenta kvinnor som bemötte oss som kamrater. Där behövde vi icke frukta att våra besvärligheter inom arbetslivet skulle drivas undan med religiösa svärmerier, eller undfallenhet inför ett redan bestämt öde. Nej, här möttes vi av praktiskt inställda kvinnor som visste att man måste se till att själv ta hand om svårigheterna och genom sammanhållning och god kamratanda försöka reda upp dem. Man hade helt enkelt inte rätt att sitta med händerna i kors och överlämna åt andra att klara upp svårigheterna.

Här mötte vi första gången Kerstin Hesselgren, och för första gången förstod vi att hon inte endast såg oss som en samlad massa med behov av bättre arbetsstolar, bättre golv och bättre hygien o. s. v. Vi upptäckte att hon tvärtom betraktade oss som individer med var och en sina problem. Där knöts band som för många av oss hållit åren igenom. För många av oss ungdomar blev Södertunamötet en sporre som drev oss framåt.

Kerstin Hesselgren har en riktig skattkammare av minnen, och det är en fröjd när hon plockar fram dem.

— Jag minns, säger hon, när den stora arbetslösheten drabbade vår industri de sista åren under och efter första världskriget. Hårda träffade den textilindustrin och det gällde att ordna nödhjälpsarbeten för kvinnorna där. Bärplockning var visserligen ett av dessa arbeten, men av mer bestående värde kan man gott säga att skogsplanteringen var. På min åttiöarsdag blev jag påmind om detta genom ett brev från förre chefen för Sv Skogsällskapet, som var en av dem som anordnade de s. k. skogskolonierna, och där han bl. a. säger att en präktig skog nu vuxit upp på Hallandsåsen och de trakter i Östergötland där »surrogatpojkar» dragit fram med sina furuplantor. Namnet kom sig av att vi komponerat särskilda arbetsdräkter för flickorna som var praktiska ute i markerna. Den bestod av en lång »rysk» blus och vida knäbyxor, men som det inte var vanligt att kvinnor gick i knäbyxor den tiden så fick de heta surrogatpojkar. Men flickorna blev omtyckta, vilket bevisas av att gud Amor följde i skogsplanterarnas spår, och många stannade kvar som moror i gårdarna.

Dessa bygder som tidigare varit ganska fattiga, blev genom det snabbt växande skogsbeståndet, enligt brevskrivaren, rätt så välbärgade. Men det bästa av allt säger Kerstin Hesselgren var att flickorna trivdes i förläggningarna och med arbetet, som jag noggsamt märkte under mina inspektionsbesök. Folkhushållningskommissionen ordnade med maten i kolonierna, och den var alltigenom förträfflig och flickornas kondition därefter. De vägdes vid ankomsten till kolonin och vid avfärden. Alla ökade i vikt, men vår stolthet var en flicka som under sin vistelse i kolonin ökat tretton kilo. —

Det kanske kan tilläggas att Kerstin Hesselgren vid den tiden tillhörde kommissionens kvinnorråd.

År 1922 invaldes Kerstin Hesselgren i riksdagens första kammare där hon stannade till 1934. Två år senare kommer hon in i andra kammaren, men går tyvärr av åldersskäl efter två perioder. I riksdagen behövdes hon. Vem visste bättre hur industrins kvinnor

tänkte och kände. Otaliga ärenden i sociala- och lagstiftningsfrågor har hon varit med om att handlägga. Som ledamot av riksdagen kom Kerstin Hesselgren att knytas ännu fastare till det internationella samarbetet, och de svenska kvinnorna är säkerligen att lyckönska därför att det just var hon som hade utredningar i många för dem vitala frågor om hand.

Den som nästan från början följt hennes verksamhet särskilt inom yrkesinspektionen och yrkeslagstiftningen, häpnar över den lugna beslutsamhet som alltid präglade handlingar och uttalanden. Att hon vunnit de svenska kvinnornas förtroende är icke alls besynnerligt, inte heller att hon undan för undan möttes med allt större respekt från arbetsgivarnas sida. Annars var det ju inte precis vanligt att arbetsgivarna vid detta århundrades början med blida ögon såg någon inblandning i deras sätt att sköta sina företag. Och så kom en kvinna och blandade sig i jobbet! Häpnadsväckande! Men Kerstin vana. Det berodde nog närmast på att hennes målsättning var så säker, hon visste vad hon ville, och gick sin väg fram utan att tveka.

Det vore önskvärt att Kerstin Hesselgrens minnen från sin långa och rika verksamhet kunde nå ut till alla de svenska kvinnor som lärt sig värdera henne och hennes arbete. Kanske kommer de.

Arbetets kvinnor tackar Kerstin Hesselgren för hennes livsgärning bland industrins kvinnor, och hennes ålder till trots tror vi icke att den är avslutad ännu. Säkert kommer hon länge ännu att stimulera de yngre till nya krafttag.

Även sedan Kerstin Hesselgren lämnat riksdagen fortsatte hon med det internationella samarbetet. Alldeles särskilt har hon intresserat sig för fredsarbetet, och i den Nordiska Folkhögskolan står hon ännu kvar som ordförande.

På sin högtidsdag den fjärde januari hyllades hon också kungligt. Hemmet fylldes med allehanda blommor, fruktkorgar, adresser, telegrammen strömmade in och gästerna trängdes i den trivsamma våningen. Vårt eget kungapar sände telegram och drottning Ingrid sände en jättebukett tulpaner samt ett mycket hjärtligt litet brev.

Ja, sen kom vi alla andra dödliga med våra gratulationer och alla fick vi samma vackra, hjärtliga leende. Ja, Kerstin Hesselgren är en charmant dam.

E. J.

Kerstin Hesselgren riktar följande tack till industriens kvinnor:

— Ett varmt och djupt känt tack för all den generösa vänlighet som visats mig på min 80-årsdag. Det är en glädje att bli gammal, när man möts av så mycken sympati och värme.

Den 4 januari 1952 skall alltid stå ljus och varm för mitt minne.

Särskilt vänder jag mig till Arbetets Kvinnors läsare, som jag under gångna år haft så god och kamratlig kontakt med. —

Kerstin Hesselgren.